

College voor Toetsen en Examens

Werken met twee profielvak-cs-pe's

Inhoud

Inhoud	1	
1	Inleiding	2
2	Vanaf 2018 werken met twee profielvak-cspe's	5
2.1	Hoe worden de twee versies ingezet?	5
2.2	Wat betekent dit voor de logistiek?	5
2.3	Wat betekent dit voor de examendocumenten?	6
2.4	Wat betekent dit voor de uitslagbepaling?	7
2.5	Wat worden de N-term en de schaallengte bij herkansing?	7
2.6	Wat betekent dit voor de organisatie op de scholen?	8
2.7	Hoe ziet het tijdschema er uit?	10
3	Herkansen van het profielvak-cspe vanaf 2018	11
3.1	Het recht op herkansing van het cspe	11
3.1.1	Voor BB en KB	11
3.1.2	Voor GL	11
3.2	Hoe ziet een herkansing eruit?	11
3.2.1	Herkansing in dezelfde afnameperiode als de eerste afname	11
3.2.2	Herkansing in een latere afnameperiode	13
3.2.3	Specifiek aandachtspunt: het examenreglement van de school	13
4	Naar flexibele cspe's?	15
4.1	Per profielvak-cspe: een bank met cspe-onderdelen	15
4.1.1	Voorbeeld: een bank met cspe-onderdelen voor MVI BB	15
4.1.2	Opbouw van de banken	16
4.1.3	Geheimhouding	16
4.1.4	Herkansingssystematiek	16
4.2	Meer afnamemogelijkheden voor het profielvak-cspe	17
	Bijlage 1	18
	Bijlage 2	20
	Bijlage 3	23
	Bijlage 4	24

1 Inleiding

Deze brochure is bedoeld voor directeuren, examensecretarissen en de docenten beroepsgericht van alle vmbo-scholen met BB, KB en GL.

De brochure beschrijft de ontwikkelingen op het terrein van het profielvak-cspe en beoogt om alle betrokkenen in staat te stellen goed om te gaan met deze ontwikkelingen.

Flyer voor docenten

Gelijktijdig met deze brochure is een flyer uitgebracht. In de flyer worden de aspecten die voor de docent/examinator het belangrijkste zijn op een rijtje gezet.

Met de invoering van de profielvakken en beroepsgerichte keuzevakken is de opleidingsstructuur van het beroepsgerichte deel van het vmbo veranderd. Scholen kunnen verschillende keuzes maken bij het inplannen van het profielvak en de beroepsgerichte keuzevakken over het derde en vierde leerjaar.

Bijvoorbeeld:

leer-jaar 3	leer-jaar 4	leer-jaar 3	leer-jaar 4	leer-jaar 3	leer-jaar 4	leer-jaar 3	leer-jaar 4	leer-jaar 3	leer-jaar 4
purple	orange	lightblue	purple	purple	purple	purple	yellow	purple	lightblue
purple	yellow	yellow	purple	purple	purple	purple	purple	purple	orange
purple	red	orange	purple	lightblue	yellow	purple	purple	purple	purple
purple	lightblue	red	purple	red	orange	purple	orange	purple	red

Deze voorbeelden gelden voor BB en KB waar het beroepsgerichte programma bestaat uit een profielvak en vier beroepsgerichte keuzevakken. Het profielvak bestaat bij BB en KB uit vier modules.

purple	module van het profielvak
red	keuzevak
lightblue	keuzevak
yellow	keuzevak
orange	keuzevak

Bij GL bestaat het beroepsgerichte programma uit een profielvak en twee beroepsgerichte keuzevakken en kent het profielvak twee modules.

afbeelding 1:

voorbeelden van het programmeren van profielvak en beroepsgerichte keuzevakken over de leerjaren 3 en 4

De veranderde opleidingsstructuur heeft reeds geleid tot de wens om het profielvak-cspe te kunnen afnemen als het onderwijs in het profielvak is afgerond. Dat hoeft niet noodzakelijk aan het eind van het vierde leerjaar te zijn, zoals de bovenstaande figuur laat zien.

In de komende examenjaren kan het profielvak-cspe alleen worden afgenomen in de periode begin april – begin juli. Scholen die het onderwijs in het profielvak afsluiten in leerjaar 4, nemen het profielvak-cspe af in het vierde leerjaar. Scholen die het profielvak in het derde leerjaar programmeren, kunnen het profielvak-cspe in het derde leerjaar afnemen. Mogelijkerwijs komen er op termijn meer tijdstippen waarop het cspe kan worden afgenomen.

De veelheid aan manieren om het profielvak en de keuzevakken verspreid over leerjaar 3 en 4 te programmeren, roept de vraag op of meer afnamemogelijkheden voor het profielvak-cspe wenselijk zijn

Door de komende jaren te werken met twee versies van het profielvak-cspe wordt een bank met cspe-onderdelen opgebouwd. De staatssecretaris van OCW heeft dit onder andere al benoemd in zijn brief van 29 oktober 2014 (Beleidsreactie op het inspectierapport over de afnamepraktijk van de cspe's).

Met de onderdelenbank ontstaat de mogelijkheid om de cspe's op termijn meer flexibel aan te bieden. In het laatste hoofdstuk van deze brochure wordt – bij wijze van wenkend perspectief – een mogelijkheid beschreven hoe dit zou kunnen. Met de nadruk op 'een' want er zijn meer mogelijkheden. Het CvTE zou de komende jaren willen gebruiken om samen met de scholen, de VO-raad, SPV, PLEXS, de politiek en de ketenpartners (OCW, inspectie, DUO, Cito) nader te verkennen of en hoe de flexibilisering in tijd van het cspe vorm gegeven kan worden.

Werken met twee profielvak-cspe's

De titel van deze brochure wijst op de verandering die vanaf het examenjaar 2018 optreedt: binnen de afnameperiode (begin april – begin juli) zal worden gewerkt met twee profielvak-cspe's in plaats van één.

Het cspe wordt daardoor robuuster voor wat betreft de herkansingssystematiek en de geheimhouding.

Met het verbeteren van de herkansingssystematiek wordt een advies opgevolgd, dat de inspectie heeft uitgebracht in haar rapportages over de afnamepraktijk van de cspe's van 2013. In de kamerbrief (29 oktober 2014) waarbij het inspectierapport aan de Tweede Kamer werd aangeboden, heeft de staatssecretaris gezegd het in beginsel onwenselijk te vinden dat herkansingen van het cspe identieke praktische opdrachten bevatten. Het werken met twee profielvak-cspe's betekent dat dit knelpunt is opgelost. Door met twee versies van een cspe te gaan werken, neemt bovendien de kwetsbaarheid af in situaties waarin de geheimhouding is geschonden. Het werken met twee profielvak-cspe's betekent extra organisatielast. De examenmakers hebben die echter zo veel mogelijk willen beperken door de inventaris, de ge- en verbruiksmaterialen voor de beide versies op elkaar af te stemmen.

Hoofdstuk 2 beschrijft het werken met twee profielvak-cspe's.

In het derde hoofdstuk zijn de regels voor het herkansen van het profielvak-cspe op een rij gezet.

Hoofdstuk 4 ten slotte geeft een schets van een flexibel cspe, dat mogelijk wordt gemaakt door (minstens) vijf jaar lang met twee profielvak-cspe's in plaats van één te werken.

Dit is de eerste versie van deze brochure. De totstandbrenging ervan is afgestemd met OCW, Inspectie, DUO en Cito. Bovendien is dankbaar gebruik gemaakt van reacties van de VO-raad, SPV en PLEXS op een concept-versie van deze brochure.

Als daar aanleiding voor is zal een versie 2 worden uitgebracht. In de eventuele versie 2 van de brochure zullen de wijzigingen ten opzichte van versie 1 duidelijk zichtbaar zijn. Op Examenblad.nl staat altijd de actuele versie van de brochure.

Voor vragen naar aanleiding van deze brochure kunt u zich wenden tot het Examenloket (examenloket@duo.nl). Suggesties ter verbetering zijn natuurlijk welkom. Ook daarvoor kunt u het Examenloket gebruiken.

Wij hopen dat u met ons van mening bent dat de ontwikkelingen die in deze brochure worden beschreven een verdere impuls geven aan de kwaliteit van de centrale examinering van de beroepsgerichte vakken.

Wij wensen u succes toe met het werken met twee profielvak-cspe's in uw school.

Huub Huijs
clustermanagers beroepsgerichte vakken

Gerard de Gier

Jan Kastelein
sectormanager vmbo CvTE

Loes Vegter
implementatiemanager profielvak-cspe's

CvTE
8 september 2017

Lijst van afkortingen

OCW	Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en wetenschap
VO-raad	Vereniging van scholen in het voortgezet onderwijs
SPV	Stichting Platforms vmbo
PLEXS	Platform voor examensecretarissen
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
Cito	Instituut voor toetsontwikkeling
CvTE	College voor Toetsen en Examens

cspe	centraal schriftelijk en praktisch examen
BB	basisberoepsgerichte leerweg
KB	kaderberoepsgerichte leerweg
GL	gemengde leerweg
Wolf	het computerprogramma waarmee docenten afnamegegevens van het cspe doorgeven aan Cito

De profielvakken:

BWI	Bouwen, wonen en interieur
PIE	Produceren, installeren en energie
M&T	Mobiliteit en transport
MVI	Media, vormgeving en ict
Z&W	Zorg en welzijn
E&O	Economie en ondernemen
HBR	Horeca, bakkerij en recreatie
D&P	Dienstverlening en producten
Groen	Groen

Deze brochure is niet van toepassing op het profielvak, Maritiem en Techniek.

2 Vanaf 2018 werken met twee profielvak-cspe's

In de examenjaren vanaf 2018 zal er bij de profielvakken tijdens de afnameperiode van begin april tot begin juli gewerkt worden met twee versies van ieder cspe.

Dit zal de robuustheid ten aanzien van geheimhouding en herkansing ten goede komen. Tevens wordt de basis gelegd voor banken met cspe-onderdelen die het mogelijk maken om de afnametijdstippen van de profielvak cspe's ver(der)gaand te flexibiliseren (zie hoofdstuk 4).

Het eerste examenjaar waarin met twee profielvak-cspe's gewerkt gaat worden is 2018. Dit hoofdstuk beschrijft de manier waarop dat gebeurt.

2.1 Hoe worden de twee versies ingezet?

Van ieder profielvak-cspe 2018 ontvangt de school twee versies: **versie rood** en **versie blauw**.

De school krijgt in januari te horen of het **versie rood** dan wel **versie blauw** moet afnemen.

Moet de school **versie rood** afnemen, dan moet voor herkansers **versie blauw** worden gebruikt.

En vice versa.

Bij de eerste afname van het cspe neemt de helft van de scholen **versie rood** af en de andere helft **versie blauw**. Zo kunnen via WOLF van beide versies voldoende afnamegegevens verzameld worden. Zie ook: paragraaf 2.4 *Wat betekent dit voor de uitslagbepaling?*

2.2 Wat betekent dit voor de logistiek?

Het meest eenvoudig is om alle scholen in kandidaat aantallen de papieren examendocumenten te verstrekken van zowel versie rood als versie blauw.

Dat zou er dan wel voor zorgen dat er veel papier ongebruikt blijft. Daarom vraagt DUO aan de examensecretaris om op het formulier 'Opgave aantal kandidaten vmbo 2018' niet alleen aan te geven hoeveel kandidaten zijn school heeft voor de eerste afname van het profielvak-cspe, maar ook hoeveel kandidaten de school *naar verwachting* heeft voor herkansing daarvan. Voor de herkansing ontvangt de school minimaal vijf exemplaren van alle examendocumenten, maar als de examensecretaris een hoger aantal heeft opgegeven ontvangt de school de herkansingsdocumenten in dat aantal.

Bijlage 1 laat zien hoe het formulier 'Opgave aantal kandidaten vmbo 2018' voor de profielvak-cspe's is ingericht.

Wanneer vernemen de scholen welke versie zij moeten afnemen?

De scholen vernemen dit in januari. Via een mailing vanuit Examenblad.nl wordt aan de examensecretaris gemeld dat hij op zijn persoonlijke pagina per profielvak-cspe kan zien welke versie zijn school voor de eerste afname moet gebruiken (rood dan wel blauw). In de aanbiedingsbrief bij zending A (zending nr. 1 van Cito) is dit nogmaals vermeld. Op basis van zending A beginnen de scholen met hun voorbereidingen voor de eerste afname.

De examensecretaris zorgt ervoor dat alle (papieren en digitale) examendocumenten van zowel de versie rood als de versie blauw veilig in de kluis liggen als deze niet gebruikt worden bij de voorbereiding of de afname.

Per profielvak krijgt een school voor de eerste afname dezelfde versie voor alle leerwegen waarin zij dit profielvak afnemen. Dus hetzij **versie rood** voor zowel BB, KB als GL, hetzij **versie blauw** voor alle leerwegen waar dit profielvak wordt afgenomen. Dit verkleint dit de kans op fouten bij de uitslagbepaling. Die kans wordt al klein geacht omdat de scholen bij de digitale CE's gewend zijn aan het werken met varianten, maar hoe kleiner de foutkans hoe beter.

De kans op een fout bij het gebruik van de versies rood en blauw is minimaal doordat op alle dozen met profielvak-cspe's duidelijk is vermeld of de profielvak-cspe's die in de doos zitten bestemd zijn voor de eerste afname dan wel voor de herkansing. De examensecretaris kan de dozen voor herkansing dus apart houden.

De aanlevering van de profielvak-cspe's

De aanlevering van de profielvak-cspe's vindt in de examenjaren vanaf 2018 plaats op de wijze die bekend is van de cspe's oude stijl. Het verschil is dat de school van ieder profielvak-cspe zowel de versie rood als de versie blauw ontvangt. In bijlage 2 is dit nader beschreven.

2.3 Wat betekent dit voor de examendocumenten?

Aan ieder examendocument zal duidelijk zichtbaar zijn of het **versie rood** dan wel **versie blauw** betreft.

Papieren examendocumenten

Van de papieren examendocumenten zal de versie kleur op een 'you can't miss it' manier op het voorblad vermeld zijn. Bovendien zal de kleur terug te vinden zijn in de voettekst van ieder papieren examendocument.

Ook via het venster van de sealbag, 'de envelop' waarin de examendocumenten verpakt zijn, zal zichtbaar zijn of de inhoud versie rood dan wel versie blauw betreft.

Bijvoorbeeld:

profielvak BWI – cspe BB **2018 – versie rood**
onderdeel A

of

profielvak BWI – cspe BB **2018 – versie blauw**
onderdeel A

Afbeelding 2: twee voorbeelden van voorbladen van opgavenboekjes zoals zichtbaar door het venster van een sealbag

Bestanden bij ICT-onderdelen

De bestanden bij de ICT-onderdelen worden zoals vanouds geleverd op een dvd. Er is een afzonderlijke dvd voor de versie rood en een voor de versie blauw. Bovendien zal op beide dvd's uit de bestandsnaam duidelijk blijken of het om **versie rood** dan wel **versie blauw** gaat.

Om te voorkomen dat bij de eerste afname de verkeerde versie wordt gebruikt, worden de wachtwoorden op de ICT-bestanden bij de herkansingsversies later verstuurd dan de wachtwoorden die voor de eerste afname nodig zijn.

Minitoetsen

Ook bij de minitoetsen mag er geen misverstand zijn over de vraag of een minitoets deel uitmaakt van **versie rood** of **versie blauw**. Uit de bestandsnaam zal dit duidelijk blijken: *profielvak HBR BB 2018 versie rood opdracht 14*. Dat er van de minitoets zelf ook weer vier varianten zijn (a, b, c en d genoemd) maakt niet uit, omdat het Facet is dat bepaalt of variant a, dan wel b, c of d wordt voorgelegd.

NB

Bij de minitoetsen kan het systeem niet voorkomen dat de school de verkeerde versie afneemt.

Als de school bij de eerste afname versie rood moet gebruiken, moeten ook de minitoetsen voor versie rood worden gebruikt.

De afnameplanner van de minitoetsen moet dit zelf in de gaten houden.

2.4 Wat betekent dit voor de uitslagbepaling?

Versie rood en versie blauw krijgen bij de normering ieder een eigen N-term. De N-termen worden gebaseerd op afnamegegevens die met behulp Wolf verzameld worden. In bijlage 3 wordt nader ingegaan op wat het werken met twee profielvak-cspe's betekent voor Wolf.

Bij de bekendmaking van de N-termen wordt per profielvak-cspe het volgende gecommuniceerd:

	versie rood		versie blauw	
profielvak / leerweg	N-term	L = lengte scoreschaal	N-term	L = lengte scoreschaal
naam + leerweg	...	...	...	...

Afbeelding 3: voorbeeld van hoe de N-term voor de versie rood en de N-term voor de versie blauw bekend gemaakt wordt

2.5 Wat worden de N-term en de schaallengte bij herkansing?

Als een leerling bij de eerste afname **versie blauw** heeft afgelegd en hij legt bij de herkansing het gehele cspe opnieuw af, dan geldt **versie rood** als herkansings-cspe en wordt zijn herkansingscijfer uiteraard bepaald op basis van de N-term en de schaallengte van **versie rood**.

Bij het cspe kan een leerling er echter ook voor kiezen om niet het gehele cspe, maar een of enkele onderdelen te herkansen.

Stel dat een leerling bij de eerste afname **versie blauw** van het profielvak-cspe Z&W KB heeft afgelegd en besluit bij zijn herkansing om alleen onderdeel B te herkansen. In dat geval neemt de examinator tijdens de herkansing onderdeel B van **versie rood** af bij deze leerling. Het herkansings-cspe bestaat dan uit de onderdelen A, C en D van versie blauw en onderdeel B van versie rood. De examinatoren bepalen de score voor dit herkansings-cspe. Zie daarvoor paragraaf 3.2.1.

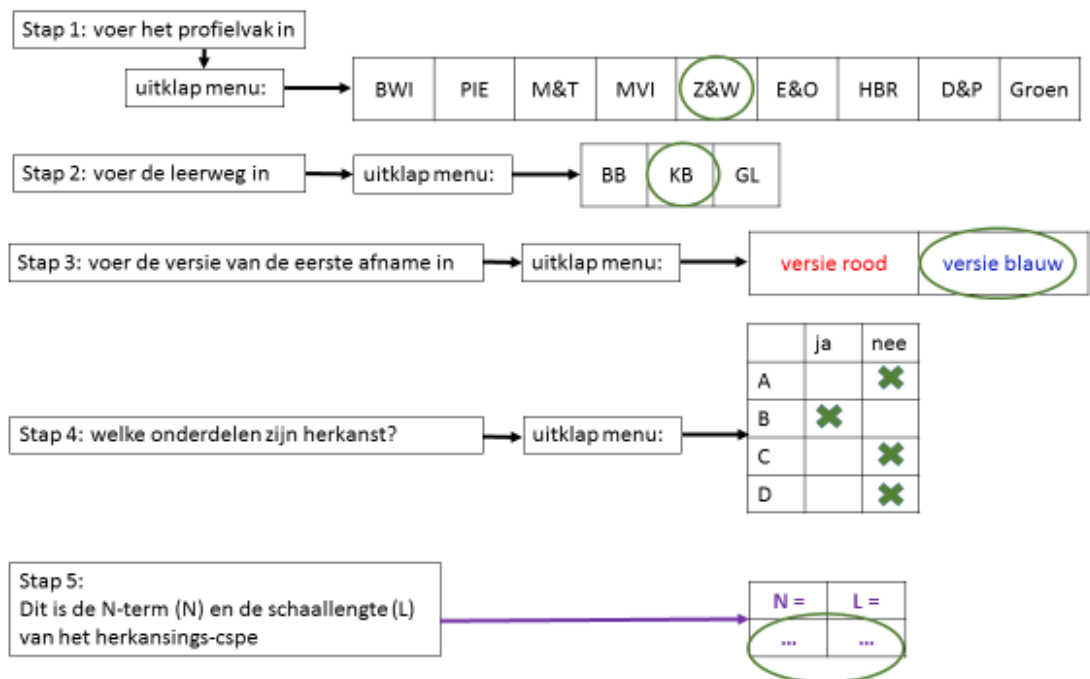
Om het cijfer van het herkansings-cspe te kunnen bepalen moet de examensecretaris de N-term (N) en de schaallengte (L) van het herkansings-cspe weten. Met behulp van de zogenoemde N-L-tool kan de examensecretaris dit te weten komen.

De examensecretaris geeft voor een herkansende kandidaat in de N-L-tool aan welke versie de kandidaat bij de eerste afname heeft afgelegd en welke onderdelen hij heeft herkanst. Uit de N-L-tool rolt vervolgens de N-term en schaallengte van het herkansings-cspe.

De N-L-tool stelt de examensecretaris in staat om de N-term (N) en de schaallengte (L) te bepalen van een herkansings-cspe, dat is samengesteld uit onderdelen van zowel versie rood als versie blauw.

De N-L-tool genereert automatisch de bijbehorende omzettingstabel van scores in cijfers en toont, na invoer van de score, het cijfer.

Voor de KB-leerling Z&W werkt de N-L-tool als volgt:

afbeelding 4: de werking van de N-L-tool

Vanaf november 2017 kan de werking van deze tool worden geoefend aan de hand van de profielvak-cspe's van 2016 en 2017. Het profielvak-cspe van 2016 is daarbij de fictieve versie rood en het profielvak-cspe van 2017 fungeert als fictieve versie blauw. Via een mailing vanuit Examenblad.nl wordt bekend gemaakt waar de N-L-tool te vinden is.

2.6 Wat betekent dit voor de organisatie op de scholen?

In principe is de school bekend met de organisatie van het (profielvak-)cspe. Als de school alleen versie rood of alleen versie blauw zou gebruiken is de organisatie niet anders dan in de examenjaren tot en met 2017.

Voor herkansers moet echter een andere versie gebruikt worden dan de versie die de school bij de eerste afname heeft gebruikt en daar moet iedere examinator bij zijn voorbereidingen wel alvast rekening mee houden.

Medio februari ontvangt iedere examinator van zijn examensecretaris de zogenoemde grijze vlekken exemplaren. Deze grijze vlekken exemplaren maken deel uit van zending A (de eerste cspe-zending die vanuit Cito verstuurd wordt – zie bijlage 2). De examinator ontvangt een grijze vlekken exemplaar van zowel versie rood als versie blauw van zijn profielvak-cspe. Hij verneemt dan tevens van zijn examensecretaris welke versie voor de eerste afname bestemd is en welke versie voor de herkansing. Tegelijk met de grijze vlekken exemplaren ontvangt de examinator ook de Instructies voor de Examinator. Voor iedere versie is er een afzonderlijke Instructie voor de Examinator. De Instructie voor versie rood verschilt alleen van de Instructie voor versie blauw voor zover het versie specifieke informatie betreft.

Uit de Instructies voor de Examinator en de grijze vlekken exemplaren voor de versies rood en blauw blijkt dat de organisatie, die aan de afname van versie rood en de afname van versie blauw voorafgaat, vergelijkbaar is. De inventaris, de ge- en verbruiksmaterialen en de benodigde menskracht, komen bij elk van de onderdelen A, B, C, .. van versie rood grotendeels overeen met wat nodig is bij versie blauw.

Heeft de examinator van zijn examensecretaris vernomen dat hij bij de eerste afname versie blauw moet gebruiken, dan richt hij zich bij zijn voorbereidingen op de afname vooral op deze versie.

Bij het bepalen van welke inventaris, ge- en verbruiksmaterialen er nodig zijn, doet hij er goed aan om niet alleen al te kijken naar wat er voor versie blauw nodig is, maar ook alvast naar wat nodig is voor versie rood, die door herkansers zal worden afgelegd.

Door de inventaris, de ge- en verbruiksmaterialen en de benodigde menskracht voor de versies rood en blauw op elkaar af te stemmen, hebben de examenmakers de extra organisatielast die het werken met twee versies van een profielvak-cspe met zich mee brengt, zo veel mogelijk willen beperken.

2.7 Hoe ziet het tijdschema er uit?

In de examenjaren vanaf 2018 ziet het tijdschema voor de cspe's er geheel vergelijkbaar uit als in de jaren daarvoor. Hét verschil is dat er met twee profielvak-cspe's in plaats van één wordt gewerkt, maar voor het tijdschema heeft dit nauwelijks gevolgen:

september	Septembermededeling over het aanstaande eindexamen op Examenblad.nl
september	Voorbeeldminitoetsen zijn gepubliceerd op oefenen.facet.onl
medio oktober	De examensecretaris bestelt de profielvak-cspe's via het formulier 'Opgave aantal kandidaten vmbo'
november	N-L-tool beschikbaar waarmee geoefend kan worden om de N-term (N) en de schaalengte (L) van een herkanst profielvak-cspe bepaald kan worden (zie paragraaf 2.5)
januari	De examensecretaris verneemt via zijn persoonlijke pagina op Examenblad.nl welke versie (rood of blauw) voor de eerste afname gebruikt moet worden en welke versie voor de herkansing
januari	Voorbeeldminitoetsen staan klaar in Facet Deze kunnen worden ingepland om te oefenen voor de echte afnames.
medio februari	zending A: Cito-zending nr. 1 met grijze vlekken exemplaren en Instructie voor de Examinator
maart	Maartaanvulling op de Septembermededeling op Examenblad.nl
begin maart	zending B: DUO-zending met examendocumenten in kandidaat aantallen
begin maart	zending C: Cito-zending nr. 2 met de digitale bestanden / applicaties voor de praktische opdrachten en correctievoorschriften
medio maart	minitoetsen staan klaar in Facet De afnameplanningen voor de echte afnames kunnen gemaakt worden.
medio maart	Wolf-instructie door Cito staat klaar (de examinerator krijgt alleen het Wolf-bestand bij de versiekleur die hij voor de eerste afname moet gebruiken)
medio maart	Cito maakt de wachtwoorden van de digitale bestanden / applicaties bekend die voor de eerste afname bestemd zijn
medio april	Cito maakt de wachtwoorden van de digitale bestanden / applicaties bekend die voor de herkansing bestemd zijn
begin april – begin juli	afnameperiode voor de profielvak-cspe's
eind mei	inzenden Wolf-gegevens
medio juni	bekendmaking N-termen
juni/juli	Evaluatie

Afbeelding 5: tijdschema profielvak-cspe's vanaf examenjaar 2018

Voor ieder examenjaar worden de precieze datums bekend gemaakt via het rooster voor de centrale examens en via de Septembermededeling.

3 Herkansen van het profielvak-cspe vanaf 2018

In dit hoofdstuk worden de regels voor het herkansen van het profielvak-cspe in de examenjaren vanaf 2018 op een rij gezet.

3.1 Het recht op herkansing van het cspe

Voor wat betreft het herkansen geldt artikel 51 van het Eindexamenbesluit.

3.1.1 Voor BB en KB

Artikel 51 bepaalt dat een kandidaat in BB en KB het recht heeft om het cspe één keer te herkansen. De BB- / KB-leerling heeft daarnaast het recht om het centraal examen in algemeen vak te herkansen.

3.1.2 Voor GL

In artikel 51 staat ook dat een kandidaat in GL/TL het recht heeft om het centraal examen in één vak te herkansen. Concreet betekent dit dat een GL-kandidaat kan kiezen: óf het centraal examen GL/TL van een algemeen vak herkansen, óf het cspe GL herkansen. Daarmee verschilt de herkansingsregeling in GL met die in BB en KB (zie 3.1.1).

Voor wat betreft de organisatie van de herkansing betekent dit een aandachtspunt voor de school: een GL-kandidaat zal dus eerst de uitslag moeten afwachten alvorens hij besluit in welk vak hij gaat herkansen. De uitslag kan worden vastgesteld als de N-termen bekend gemaakt zijn. Dat is medio juni van het vierde leerjaar. Afhankelijk van het tijdstip waarop de zomervakantie begint, heeft de school dan nog drie weken tijd voor de afname van het cspe GL bij herkansers.

3.2 Hoe ziet een herkansing eruit?

Bij het antwoord op deze vraag moet onderscheid gemaakt worden tussen een herkansing die in dezelfde afnameperiode plaatsvindt als de eerste afname en een herkansing die in een latere afnameperiode plaatsvindt.

Hoe dan ook kan herkansing pas plaatsvinden nadat de kandidaat het gehele cspe heeft afgelegd en de eindscore van de eerste afname is vastgesteld.

3.2.1 Herkansing in dezelfde afnameperiode als de eerste afname

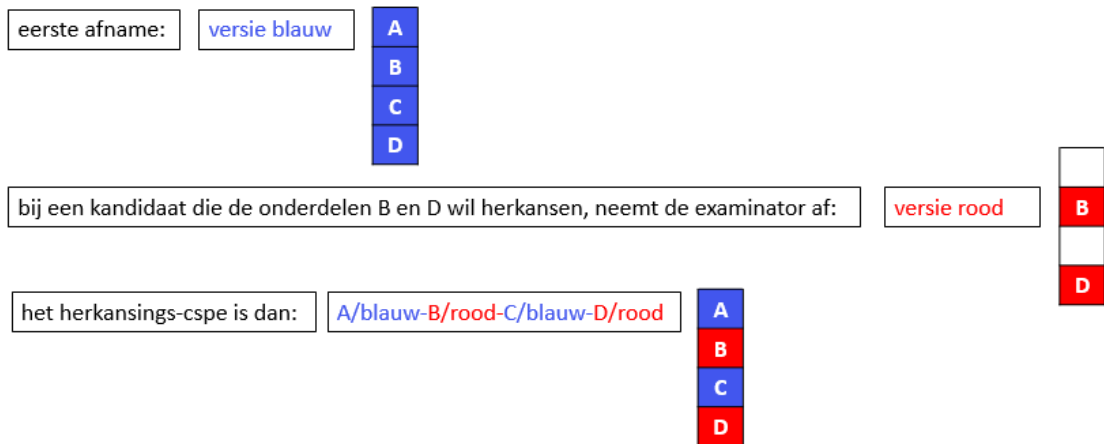
Als een leerling bij de eerste afname **versie blauw** heeft afgelegd en hij legt bij de herkansing het gehele cspe opnieuw af, dan geldt **versie rood** als herkansings-cspe.

Bij het herkansen van het cspe kan de leerling er ook voor kiezen om een of meer onderdelen A, B, C en/of D van het cspe over te doen.

Als een leerling bij de eerste afname **versie blauw** heeft afgelegd en hij kiest er voor om zijn herkansing te laten bestaan uit het overdoen van de onderdelen B en D, dan is **A/blauw-B/rood-C/blauw-D/rood** zijn herkansings-cspe.

In dat geval neemt de examinerator bij de herkansing alleen de onderdelen B/rood en D/rood af.

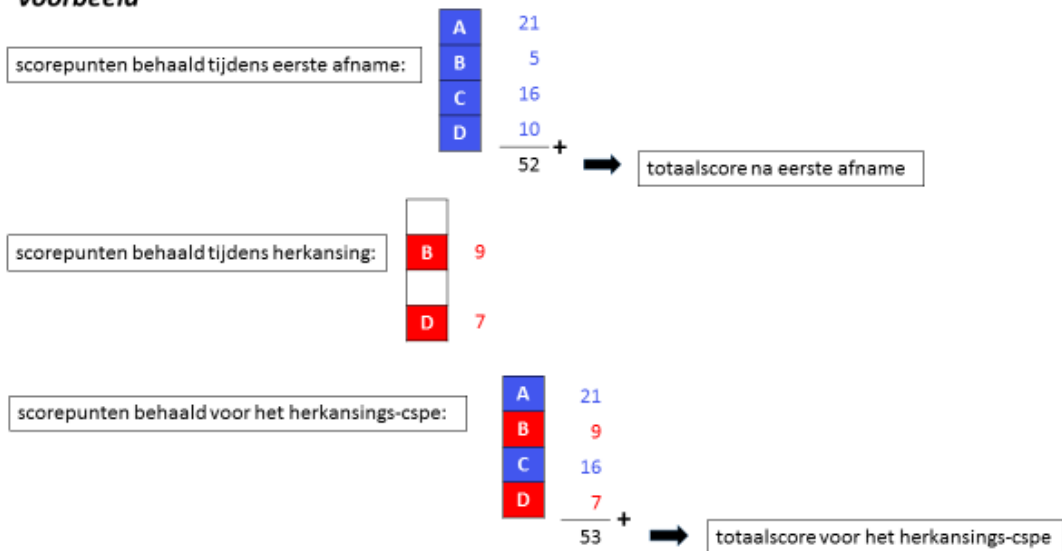
Schematisch:

Afbeelding 6

De score die de leerling behaald heeft voor de onderdelen A (= A/blauw) en C (= C/blauw) blijft dan staan. De tijdens de herkansing behaalde scores voor B/rood en D/rood komen in de plaats van de scores voor de onderdelen B en D die tijdens de eerste afname behaald waren (= B/blauw en D/blauw). De eindscore voor de herkansing wordt dus bepaald door de scores voor A/blauw, B/rood, C/blauw en D/rood op te tellen.

voorbeeld

Afbeelding 7: voorbeeld van de bepaling van de score voor het herkansings-cspe

Met behulp van de N-L-tool van paragraaf 2.5 kan de examensecretaris het cijfer voor het herkansings-cspe bepalen.

Als CE-cijfer na herkansing geldt het hoogste van de twee:

- het cspe-cijfer voor de eerste afname;
- het cijfer voor het herkansings-cspe.

Bijlage 4 bevat voorbeelden van de bepaling van het CE-cijfer na herkansing.

3.2.2 *Herkansing in een latere afnameperiode*

Een vierdejaars leerling moet zijn recht op herkansing wel in dezelfde afnameperiode uitoefenen, maar voor een derdejaars leerling ligt dit anders. Uiteraard heeft ook een derdejaars leerling die het profielvak-cspe heeft afgelegd recht op herkansing.

Voor derdejaars BB- en KB-kandidaten kan dit op twee manieren:

- A. tijdens de afnameperiode van hun derde leerjaar: door een of meer onderdelen van de andere versiekleur af te leggen;
  - B. tijdens de afnameperiode in hun vierde leerjaar: door het gehele profielvak-cspe (versie rood dan wel versie blauw) van dat examenjaar in zijn geheel te doen.
- Omdat het cspe één keer herkanst mag worden, geldt daarbij: óf manier A óf manier B. De school mag per profielvak-cspe bepalen of zij kiest voor:
- manier A bij alle kandidaten;
  - manier B bij alle kandidaten;
  - alle kandidaten persoonlijk de keus laten tussen manier A en manier B.

Voor derdejaars GL-kandidaten staat alleen manier B open.

De reden is dat een GL-kandidaat pas aan het eind van zijn vierde leerjaar kan bepalen of hij zijn recht op herkansing uitoefent op het cspe dan wel het centraal examen in één van zijn algemene vakken.

3.2.3 *Specifiek aandachtspunt: het examenreglement van de school*

In de vorige paragraaf (3.2.2) staat dat een school bij derdejaars BB- en KB-kandidaten een keuze kan maken tussen

- manier A bij alle kandidaten,
- manier B bij alle kandidaten,
- alle kandidaten persoonlijk de keuze laten tussen manier A en manier B.

Scholen die het profielvak-cspe afnemen met derdejaars leerlingen doen er goed aan deze keuze in het examenreglement vast te leggen.

Daarnaast is het goed om in het examenreglement vast te leggen hoe de school omgaat met de regel dat een kandidaat er ook voor kan kiezen om een of meer onderdelen A, B, C, .. van het profielvak-cspe over te doen (zie paragraaf 3.2.1). Het examenreglement zou kunnen bepalen dat van tevoren (dat wil zeggen: na de eerste afname, maar vóór de herkansing zelf) schriftelijk wordt vastgelegd welke onderdelen de kandidaat overdoet en welke onderdelen niet worden overgedaan. Het verdient aanbeveling om de kandidaat en diens ouders/wettelijke vertegenwoordigers te laten ondertekenen dat

- de kandidaat zich er van bewust is dat de scores voor de onderdelen die worden over gedaan **in de plaats komen van** de scores die hij voor deze onderdelen bij de eerste afname had behaald;
- de kandidaat zich er tevens van bewust is dat voor de onderdelen die hij niet overdoet, de scores die hij voor de eerste afname heeft behaald blijven staan.

Zo kan voorkomen worden dat een kandidaat na een weinig succesvolle herkansing achteraf met succes verhaal haalt, door te stellen dat hij liever geheel andere onderdelen zou hebben herkanst.

4 Naar flexibele cspe's?

Door de komende jaren te werken met twee versies van het profielvak-cspe wordt een bank met cspe-onderdelen opgebouwd. Hiermee ontstaat de mogelijkheid om de cspe's op termijn meer flexibel aan te bieden.

4.1 Per profielvak-cspe: een bank met cspe-onderdelen

Door in de examenjaren vanaf 2018 in de afnameperiode (begin april – begin juli) met twee profielvak-cspe's te werken in plaats van één (zie hoofdstuk 2), wordt een bank met cspe-onderdelen opgebouwd.

Daarmee kan een stap gezet worden naar flexibilisering van het cspe.

Als gedurende vijf examenjaren gewerkt is met twee profielvak cspe's in plaats van één, beschikken CvTE en Cito over een bank met tien varianten van ieder profielvak-cspe-onderdeel. Daarbij zijn er van ieder onderdeel A, B, C en D tien varianten verkregen. Met deze bank van cspe-onderdelen zijn veel verschillende cspe's samen te stellen door combinaties van de varianten van de onderdelen te maken.

Dit biedt een mogelijkheid om de afnametijdstippen van het profielvak-cspe te flexibiliseren en om de geheimhouding en de herkansingssystematiek nog verder te verbeteren.

4.1.1 *Voorbeeld: een bank met cspe-onderdelen voor MVI BB*

Het cspe BB Media, Vormgeving en ICT (MVI) bestaat uit vier onderdelen A, B, C en D.

- de varianten 1 en 2 van onderdeel A, hierna te noemen A1 en A2, zijn afkomstig uit het examenjaar 2018. In dit examenjaar is immers gewerkt met twee cspe's BB MVI in plaats van één;
- de varianten 3 en 4 van onderdeel A (A3 en A4) zijn afkomstig uit het examenjaar 2019;
- etc.

Zo beschikken we aan het eind van schooljaar 2021-2022 over tien varianten van onderdeel A: A1 t/m A10.

Niet alle varianten hebben dezelfde examenduur.

De varianten A1 en A2 zouden een afnameduur kunnen hebben van 180 minuten, terwijl de afnameduur voor de overige varianten enigszins afwijkend kan zijn.

Ook voor de onderdelen B, C en D verkrijgen we zo tien varianten.

De bank met cspe-onderdelen voor MVI BB is dan aan het begin van het schooljaar 2022-2023 als volgt gevuld.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	180	180	200	170	190	190	185	190	175	200
B	180	180	170	170	180	180	160	165	190	180
C	100	100	100	100	100	100	100	120	120	90
D	180	180	200	170	180	200	185	190	180	170

afbeelding 8: (fictief) voorbeeld van de vulling van de bank met cspe-onderdelen voor MVI BB

Uit deze bank kunnen zeer veel cspe's BB MVI worden samengesteld. Bijvoorbeeld A5-B8-C2-D9 (examenduur: $190 + 165 + 100 + 180 = 635$ minuten) of A10-B8-C5-D7 (examenduur: $200 + 165 + 100 + 185 = 650$ minuten) .

4.1.2 *Opbouw van de banken*

Afbeelding 8 geeft een globaal beeld van een bank die voor een profielvak cspe's ontwikkeld wordt. Daarbij geldt dat ieder cspe-onderdeel bestaat uit:

- een of meer praktische opdrachten en/of
- een minitoets en/of
- een set met overige opdrachten, zoals mondelinge vragen en planningsopdrachten.

Het idee is dat van alle varianten de praktische opdrachten bekend zijn. Ze zijn immers afkomstig uit de cspe's uit de voorafgaande examenjaren, die gepubliceerd zijn op Examenblad.nl en cito.nl. Kandidaten zouden er van tevoren mee kunnen oefenen, maar weten niet welke praktische opdrachten hen daadwerkelijk worden voorgelegd. De mondelinge vragen worden tijdens de afname door de examiner gesteld. Deze mondelinge vragen blijven voor de kandidaten geheim. De minitoetsen worden afgenomen in Facet. Ook de vragen uit de minitoetsen worden geheimgehouden. Voorbeelden van mondelinge vragen en voorbeeld-minitoetsen, waarmee de kandidaten kunnen oefenen, worden wel gepubliceerd.

4.1.3 *Geheimhouding*

In paragraaf 4.1.2 is aangegeven, dat het idee is dat van alle varianten de praktische opdrachten gewoon bekend gemaakt worden, bijvoorbeeld via Examenblad.nl of cito.nl. Kandidaten zouden er van tevoren mee kunnen oefenen, maar weten niet welke praktische opdrachten hen daadwerkelijk worden voorgelegd.

Geheimhouding van de praktische opdrachten is dan wellicht geen issue meer.

Daarmee zou het profielvak-cspe nog weer robuuster kunnen worden waar het de geheimhouding betreft.

De ervaring, zo mogelijk tijdens pilots, zal moeten uitwijzen in hoeverre dit daadwerkelijk het geval is.

4.1.4 *Herkansingssystematiek*

Met een bank van cspe-onderdelen, kan geregeld worden dat kandidaten die hun recht op herkansing willen uitoefenen, eventueel het hele cspe opnieuw afleggen. Daarbij kan er voor gezorgd worden dat hen van ieder cspe-onderdeel een andere variant

wordt voorgelegd dan de variant die zij eerder hebben gemaakt. Dit wordt mogelijk doordat die voorbereidingstijd op de afname beperkt kan zijn. Immers alle varianten van de praktische opdrachten zijn al bekend en de scholen weten welke inventaris, materialen en gereedschappen daarvoor nodig zijn.

Daarmee zou de herkansingssystematiek op termijn dan verder verbeterd zijn dan in de jaren vanaf 2018 reeds het geval was.

De bovenstaande herkansingssystematiek is één van de mogelijke modellen.

Ook dit is een van de punten die CvTE in samenspraak met scholen, stakeholders (VO-raad, SPV en PLEXS) en ketenpartners (OCW, inspectie, DUO, Cito) onder de randvoorwaarde van politiek draagvlak nader wil uitwerken.

4.2 Meer afnamemogelijkheden voor het profielvak-cspe

Als

- pilots/experimenten uitwijzen dat het werken met een onderdelenbank uitvoerbaar en betaalbaar is (zowel voor de scholen als voor de Rijksoverheid),
- overleg met de scholen, de VO-raad, SPV en PLEXS zou leiden tot de wens om meer afnamemogelijkheden,
- er draagvlak voor is in de politiek,

is het denkbaar dat er verspreid over het schooljaar meerdere perioden worden aangewezen waarin het profielvak-cspe kan worden afgenomen. In principe zou zelfs iedere week uit het schooljaar voor afname in aanmerking kunnen komen.

Bijlage 1

Het formulier 'Opgave aantal kandidaten vmbo 2018'

vakcode	totaal aantal kandidaten eerste afname	verwacht aantal kandidaten herkansing	profielvakken beroepsgericht BB
1200-d	14	8	cspe BB profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - DERDE LEERJAAR
1200-v	0	0	cspe BB profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - VIERDE LEERJAAR
1200-f	14	8	cspe BB profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - TOTAAL
⋮	⋮	⋮	⋮
2000-d	0	0	cspe BB profielvak Groen - DERDE LEERJAAR
2000-v	23	17	cspe BB profielvak Groen - VIERDE LEERJAAR
2000-f	23	17	cspe BB profielvak Groen - TOTAAL
vakcode	totaal aantal kandidaten eerste afname	verwacht aantal kandidaten herkansing	profielvakken beroepsgericht KB
1200-d	24	16	cspe KB profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - DERDE LEERJAAR
1200-v	4	4	cspe KB profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - VIERDE LEERJAAR
1200-f	28	20	cspe KB profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - TOTAAL
⋮	⋮	⋮	⋮
2000-d	14	8	cspe KB profielvak Groen - DERDE LEERJAAR
2000-v	22	7	cspe KB profielvak Groen - VIERDE LEERJAAR
2000-f	36	15	cspe KB profielvak Groen - TOTAAL
vakcode	totaal aantal kandidaten eerste afname	verwacht aantal kandidaten herkansing	profielvakken beroepsgericht GL
1200-d	0		cspe GL profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - DERDE LEERJAAR
1200-v	15	0	cspe GL profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - VIERDE LEERJAAR
1200-f	15	0	cspe GL profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - TOTAAL
⋮	⋮	⋮	⋮
2000-d	21		cspe GL profielvak Groen - DERDE LEERJAAR
2000-v	0	0	cspe GL profielvak Groen - VIERDE LEERJAAR
2000-f	21	0	cspe GL profielvak Groen - TOTAAL

Afbeelding 9: voorbeeld van een ingevuld formulier 'Opgave aantal kandidaten vmbo'

Toelichting:

Via dit formulier bestelt de examensecretaris de centrale examens 2018 voor zijn school.

De rode getallen zijn (fictieve) aantallen zoals een examensecretaris die in zou kunnen vullen.

De parse aantallen worden door het formulier zelf berekend.

NB

Voor de profielvak-cspe's GL kunnen voor derdejaars leerlingen geen verwachte aantallen herkansers worden doorgegeven.

Reden: Een derdejaars kandidaat GL kan zijn recht op herkansing pas uitoefenen als ook de resultaten van zijn centrale examens voor de algemene vakken bekend zijn en dat is pas aan het eind van zijn vierde leerjaar, dat wil zeggen aan het eind van schooljaar 2018-2019.

Bijlage 2

De aanlevering van de profielvak-cspe's vanaf examenjaar 2018

De aanlevering van de profielvak-cspe's vindt vanaf het examenjaar 2018 plaats op de wijze die bekend is van de cspe's oude stijl. Het verschil is dat de school van ieder profielvak-cspe zowel de versie **rood** als de versie **blauw** ontvangt.

Bekendmaking versiekleur

In januari verneemt de examensecretaris per profielvak-cspe welke versie zijn school voor de eerste afname moet gebruiken (rood dan wel blauw).

Via een mailing vanuit Examenblad.nl wordt aan de examensecretaris gemeld dat hij dit op zijn persoonlijke pagina per profielvak-cspe kan inzien.

Zending A, B en C

Op drie tijdstippen ontvangt de school een zending met (papieren en/of digitale) examendocumenten.

- A. medio februari: Cito-zending nr. 1 profielvak-cspe's;
- B. begin maart: DUO-zending profielvak-cspe's;
- C. begin maart: Cito-zending nr. 2 profielvak-cspe's.

Op iedere doos is vermeld of deze bestemd is voor de eerste afname dan wel voor de herkansing van het profielvak-cspe.

A: Cito-zending nr. 1 (medio februari) is bestemd voor de examinerator die de inhoud kortsluit met de examensecretaris.

Per profielvak-cspe bevat Cito-zending nr. 1 twee exemplaren van de volgende examendocumenten:

- opgavenboekje voor versie **rood**
Ieder onderdeel van versie rood van het profielvak-cspe kent een afzonderlijk opgavenboekje.
- opgavenboekje voor versie **blauw**
Ieder onderdeel van versie blauw van het profielvak-cspe kent een afzonderlijk opgavenboekje.
- evt. bijlagen voor versie **rood**
- evt. bijlagen voor versie **blauw**
- evt. uitwerkbladen voor versie **rood**
- evt. uitwerkbladen voor versie **blauw**
- de Instructie voor de Examinerator voor versie **rood**
- de Instructie voor de Examinerator voor versie **blauw**
De beide versies van de Instructie voor de Examinerator verschillen alleen waar het versie specifieke informatie betreft.

Bij zending A wordt met zogenoemde 'grijze vlekken exemplaren' gewerkt. In deze 'grijze vlekken exemplaren' is de informatie zichtbaar die noodzakelijk is voor de voorbereiding op de afname van het cspe. De informatie die bij de voorbereiding niet nodig is, is onleesbaar gemaakt door deze met een grijze vlek te bedekken.

Aan de hand van de inhoud van dit pakket kunnen de examineratoren en de examensecretaris de organisatie van het profielvak-cspe afstemmen. Dit zowel voor de eerste afname als voor de herkansing (zie paragraaf 3.2.1).

B: De zending vanuit DUO/Examendiensten (begin maart) bevat de papieren examendocumenten voor de kandidaten.

Deze zending bestaat uit dozen waarin de sealbags met examendocumenten in kandidaat aantallen verpakt zijn.

De dozen voor de eerste afname bevatten sealbags met:

- opgavenboekjes in kandidaat aantallen van de versiekleur die de school bij de eerste afname moet gebruiken.
Ieder onderdeel van het profielvak-cspe kent een afzonderlijk opgavenboekje.
- evt. bijlagen bij dezelfde versiekleur
- evt. uitwerkbladen bij dezelfde versiekleur

De dozen voor de herkansing bevatten sealbags met:

- opgavenboekjes in aantallen herkansers *) in de andere versiekleur dan de kleur die voor de eerste afname gebruikt moet worden.
Ieder onderdeel van het profielvak-cspe kent een afzonderlijk opgavenboekje.
evt. bijlagen bij dezelfde versiekleur
- evt. uitwerkbladen bij dezelfde versiekleur

*) Via het formulier 'Opgave aantal kandidaten vmbo' (zie bijlage 1) heeft de examensecretaris het verwachte aantal kandidaten herkansing aan DUO/Examendiensten doorgegeven. De dozen met examendocumenten die voor de herkansing van het profielvak-cspe bestemd zijn bevatten examendocumenten in de opgegeven aantallen, zij het dat de school voor de herkansing van ieder examendocument minimaal vijf exemplaren ontvangt.

Bij zending B wordt niet met grijze vlekken gewerkt.

C: Cito-zending nr. 2 (begin maart) bevat:

- een dvd met de bestanden bij de versies **rood** van alle profielvak-cspe's;
Dit zijn de digitale bestanden / applicaties bij de praktische opdrachten die bij de versies rood horen. Deze bestanden zijn versleuteld met een wachtwoord. De handleiding voor de applicaties staat ook op de dvd;
- een dvd met de bestanden bij de versies **blauw** van alle profielvak-cspe's;
Dit zijn de digitale bestanden / applicaties bij de praktische opdrachten die bij de versies blauw horen. Deze bestanden zijn versleuteld met een wachtwoord. De handleiding voor de applicaties staat ook op de dvd;
- twee (papieren) exemplaren van het correctievoorschrift bij versie **rood** van ieder profielvak-cspe dat de school afneemt
- twee (papieren) exemplaren van het correctievoorschrift bij versie **blauw** van ieder profielvak-cspe dat de school afneemt

Voor anderen dan de examensecretaris en de desbetreffende examinatoren blijven de examendocumenten geheim. Bij digitale examendocumenten kan de systeembeheerder hierop een uitzondering vormen. Deze moet de ICT-toepassingen bij de cspe's tijdig voor aanvang van de examens installeren en testen.

Ook de systeembeheerder moet goed in de gaten houden of het om een eerste afname dan wel om een herkansing gaat en welke versiekleur daarbij gebruikt moet worden.

Bij zending C wordt niet met grijze vlekken gewerkt.

Wachtwoorden

De wachtwoorden voor de digitale bestanden / applicaties worden aan de examensecretaris gecommuniceerd.

Dit gebeurt in twee zendingen:

- Medio maart beschikt de examensecretaris over de wachtwoorden van de applicaties voor de eerste afname, dat wil zeggen voor de versiekleur die de school voor de eerste afname moet gebruiken.
- Medio april beschikt de examensecretaris over de wachtwoorden van de andere versie kleur, dat wil zeggen voor de applicaties die bij de herkansing gebruikt moeten worden.

De precieze datums worden vermeld in de Septembermededeling over het desbetreffende examenjaar op Examenblad.nl.

Bijlage 3

Wolf

De normering van de centrale examens wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Voor de cse's, cpe's en cspe's leveren scholen hiervoor de gegevens aan via Wolf.

Ook vanaf 2018 zenden scholen afnamegegevens van de cspe's aan Cito. Voor de verzending van de afnamegegevens wordt Wolf gebruikt. Voor alle scholen zet Cito Wolf-bestanden klaar voor die centrale examens die de school afneemt.

Over de cspe's worden alleen gegevens verzameld die betrekking hebben op eerste afnames.

Afnamegegevens van herkansingen van het cspe worden bij de normering niet gebruikt.

Voor versie rood van ieder profielvak-cspe komt er een afzonderlijk Wolf-bestand. Idem voor versie blauw.

Dit betekent dat Cito voor scholen die bij de eerste afname van het profielvak-cspe versie rood moeten gebruiken alleen het Wolf-bestand voor versie rood klaarzet. Deze scholen kunnen dus niet bij het Wolf-bestand voor versie blauw. En omgekeerd. Zo draagt Wolf er aan bij dat voorkomen wordt dat bij de afname een verkeerde versiekleur wordt gebruikt.

Bijlage 4

De bepaling van het CE-cijfer na herkansing met de andere versiekleur

Paragraaf 3.2.1 bevat het voorbeeld van een kandidaat die

- bij de eerste afname met versie blauw 52 scorepunten heeft behaald;
- na herkansing van de onderdelen B en D (met versie rood) voor het herkansings-cspe (A/blauw-B/rood-C/blauw-D/rood) 53 scorepunten heeft behaald.

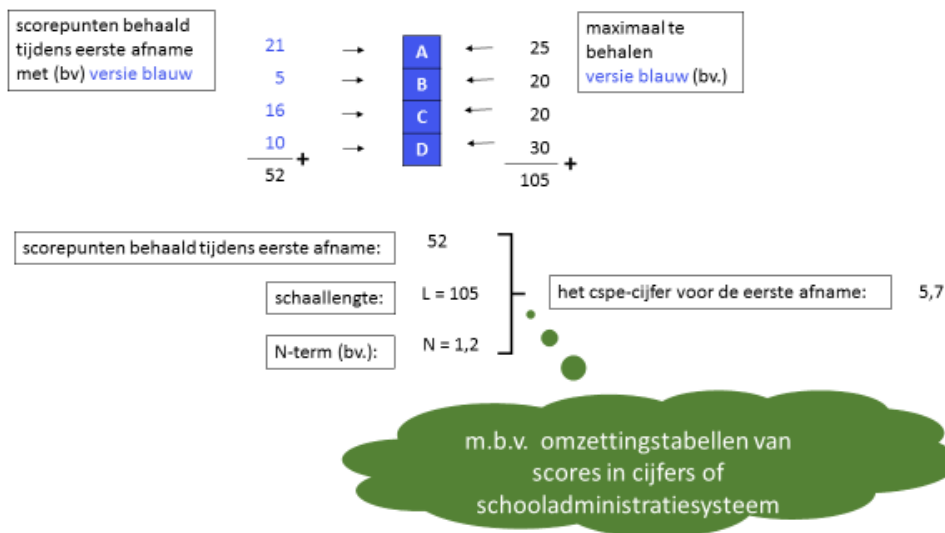
Aan de hand van dit voorbeeld beschrijven we hoe de examensecretaris het CE-cijfer na herkansing bepaalt.

Stap 1 Het bepalen van het cspe-cijfer voor de eerste afname

Na het bekendmaken van de N-termen bepaalt de examensecretaris het cspe-cijfer voor de eerste afname. Behalve het gegeven dat de kandidaat bij de eerste afname 52 scorepunten heeft behaald, heeft de examensecretaris daartoe de N-term (N) en de schaallengte (L) nodig.

In dit voorbeeld nemen we voor versie blauw een N-term van 1,2 en een schaallengte van 105 scorepunten. Met behulp van de omzettingstabellen van scores in cijfers (op Examenblad.nl of cito.nl) of met behulp van het schooladministratiesysteem kan de examensecretaris het cspe-cijfer voor de eerste afname bepalen.

Bij 52 scorepunten, L = 105 en N = 1,2 komt dit uit op een 5,7.

Afbeelding 9: stap 1 gevisualiseerd

Stap 2 Het bepalen van het cijfer voor het herkansings-cspe

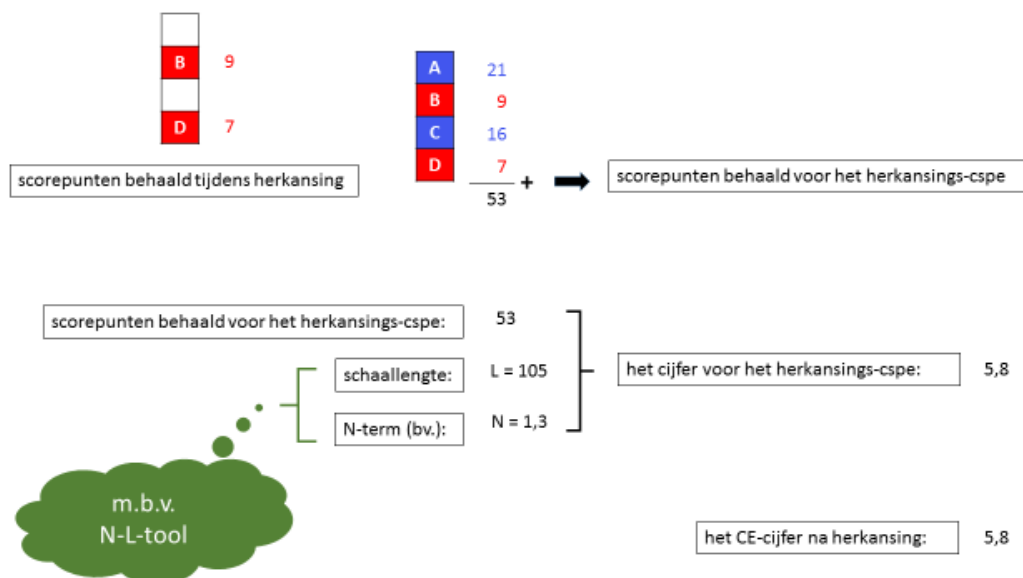
Als de examensecretaris de versie A/blauw-B/rood-C/blauw-D/rood invoert in de N-L-tool (zie paragraaf 2.5), dan levert dit de N-term en de schaallengte (L) van het herkansings-cspe op.

Stel dat de N-L-tool oplevert: $N = 1,3$ en $L = 105$.

De N-L-tool genereert automatisch de omzettingstabel van scores in cijfers bij $N = 1,3$ en $L = 105$. Als de examensecretaris in de N-L-tool vervolgens de score van 53 invoert, toont de N-L-tool als cijfer 5,8.

Stap 3 Het bepalen van het CE-cijfer na herkansing

In dit voorbeeld is dat het maximum van 5,7 en 5,8, dus een 5,8.

Afbeelding 10: stap 2 en 3 gevisualiseerd

NB

In het bovenstaande voorbeeld hadden versie blauw en het herkansings-cspe beide dezelfde schaallengte. Dat hoeft niet altijd het geval te zijn. De schaallengte van het herkansings-cspe wordt opgeleverd door de N-L-tool. De N-L-tool zou dus – in theorie – ook op kunnen leveren: $L = 110$.

Bij $N = 1,3$ en $L = 110$ levert 53 scorepunten het cijfer 5,6 op. De kandidaat uit het voorbeeld zou zich in dat geval niet hebben verbeterd met zijn herkansing. En zijn CE-cijfer na herkansing zou gelijk zijn aan zijn cspe-cijfer voor de eerste afname, te weten een 5,7.

